

Давид Албахари

ПИСМО

Јуче су се у суседну кућу уселили нови станари, брачни пар без деце, са два мала пса, а данас ми је поштар, први пут откако овде станујем, донео писмо. Не знам да ли су та два догађаја повезана; вероватно јесу; ништа на овом свету не постоји само за себе, изван свега осталог. Писмо, додуше, лежи на столу, а мали пси трчкарају по суседном дворишту, далеко од њега, и повремено њуше ограду од белих дасака. Када бих знао како се зову, могао бих да их позовем, да принесем коверат, подједнако бео, њиховим уздрхталим њушкама. Могу да замислим њихове разочаране погледе, репове који постепено престају да машу. Можда бих могао и да им прочитам странице исписане ситним рукописом, али не бих далеко одмакао, убрзо би њихова пажња попустила и упутили би се према другом крају дворишта, лежи са цвећем или намотаном цреву. Претпостављам да би се тада на стражњим вратима појавио власник или власница пса, не кријући забринутост због сенасте приказе која иза дрвене ограде млатара листовима папира и изриче неразумљиве речи његовим или њеним љубимцима. Тихо ће зазвиждати, и пси ће наћуљити уши и потрчати, уверени, како само пси могу да буду, да их унутра, у безбедности куће, очекује чинија пуна тврдих бисквита. И док се врата буду затварала, самоћа ће се спустити на мене као изненадни црни облак на зажарену плавет неба.

Кућа у којој станујем налази се на узвишици, на крају стрме улице, што јој – и мени у њој – даје повлашћени положај. Из ње посматрам свет. Ако ништа друго не повезује долазак нових суседа са писмом на мом столу, спаја их бар нит мога погледа. Сакривен иза завесе, пратио сам како камион са стварима брекће уз брдо, зауставља

се пред суседном кућом, а онда прави незграпан маневар да би се стражњим делом што више приближио улазу. Наредног дана, данас, са истог места гледао сам како поштар, погнут због узвишице, хода од куће до куће и у металне сандучиће убацује пошиљке и рекламне материјале. Када је ступио на стазу која води према мојим вратима, тргнуо сам се и закорачио уназад, готово оборивши саксију са клобучастим кактусом. Није могао да ме види, у то сам био сигуран, као што сам био сигуран да је погрешно. Нико ми није писао откако сам дошао овде, и коверат у његовој руци, који сам сасвим јасно видео иако сам био приљубљен уза зид и гвирио само једним оком, припадао је, нема сумње, неком другом. Поштар је подигао поклопац, спустио писмо у сандуче, окренуо се на пети, и упутио се према кући на супротној страни, спреман да почне да се спушта наниже. Тек тада, када је стигао на пола пута, поклопац се уз тресак спустио, и ја сам поново устукнуо, пажљив према цвећу али окрутан према стакленом коњанику на телевизору, који је, понесен ударцем мог лакта, полетео на под. Само је чудо, претпостављам, учинило да се не разбије, премда би неку заслугу требало приписати дебелој простирци која је покривала цео под. Преврнуо се два-три пута, за тренутак се зауставио на свом постољу, зањихао се, и онда пао, тако да је јахач забио лице међу жућкаста влакна. Са места на којем сам стајао, видео сам једино његов потиљак.

Остали смо тако неко време: коњаник на простирци а ја припијен уза зид, стиснут између сточића са саксијом и телевизора на витким ножицама. Покушавао сам, као што и сада покушавам, да пронађем смисао у низу тих збивања. У космосу нема случајности, као што је неко одавно рекао, а није било никаквог разлога да посумњам у то да и ми, укључујући кућу у којој станујем, не припадамо истом устројству, али ма колико се трудио, нисам успевао да откријем нити које би пад коњаника повезале са доласком нових суседа. Одлепио сам се од зида, подигао стаклену фигуру и пажљиво је прегледао под зрацима преподневног сунца. Нисам могао да уочим никакву напрелину. Мехурићи ваздуха у прозирним коњским сапима налазили су се ту и приликом куповине, као и бразда на крају репа, која је указивала да је због тог недостатка спреман да снизи цену. Руковали смо се након продаје, као да је у питању пренос некретнина а не украс плаћен три долара. Вратио сам коњаника на телевизор, и истог часа почео да мислим на писмо.

Неке ствари треба више пута поновити, па ћу и ја поново рећи да писмо, и даље неотворено, лежи на столу. Када сам откључао улазна врата, искорачио напоље и отшкринуо метални поклопац, дохватио сам га палцем и кажипрстом, као да је врели резанац чију скуваност треба да кушам. Писмо је, додуше, такође било топло, захваљујући искошеном и ниском сунцу које пече као да се налази на југу, а не, као што јесте, далеко на северу, али то је била благородна топлина, иста она која наводи цвеће испод мог прозора на словито пропињање. Поштара више нисам видео; он ионако не би могао да ми помогне. Врелина коју сам држао између стиснутих прстију – и која, одмах ћу то рећи, није грејала моје хладно срце – припадала је само мени. Унео сам је, дакле, у собу и, после краћег премиспања, спустио на сто.

Током ноћи, док лежим у мраку, кућа пуцкета, хлади се. Треба-ло ми је неколико недеља да се привикнем на све те шуме, да престанем да их тумачим као провалнике, мишеве, инсекте и елементарне непогоде. Сан ми ни после тога није долазио на очи. Будан, чекам у мраку да сване, мотрим појаву румених напрелина на небу, пратим титрај одблесака на прозорском окну. Тело ми је тешко, колена ми понекад забриде, тргну се стопала. Када се почешем дуж бутине или око пупка, ништа не осећам. Ујутру, у купатилу, квасим смотуљак вате алкохолом и прелазим преко црвенкастих трагова мојих ноктију. Захвалан сам том благом пецкању, чак и онда кад је огреботина дубља, када морам да сркнем ваздух између стиснутих зуба.

Све ми се то враћа док седим и пиљим у писмо, иако ни сада, као недавно с коњаником, не могу да откријем нит које несаницу повезује са поштанским маркама. Писмо *није* пуцкетало док се хладило, у то сам сигуран. Можда су му се ивице мало, сасвим мало, опустиле, можда се десни угао овлаш подигао, али то је утицај набора на столњаку, изгужваног померањем новина, књига, пепелара и чиније с воћем. Стиснути зуби још мање могу да ми помогну, поготово што су ми уста сада полуотворена, што врхом језика облизујем усне.

Јуче, када је камион напокон пронашао најугоднији положај, одмакао сам се од завесе и сео на ово исто место. Нови суседи већ су били у кући. Њихов аутомобил нисам видео; вероватно се налазио у гаражи у стражњем дворишту, тамо где су шетали мали пси, њушили и обележавали нови простор. Жена је неколико пута излазила из куће, разговарала са људима који су носили намештај: софу, сто од светлог дрвета, столице, лампе, картонске кутије, наслоњачу. Мушкарац се није појављивао. Могао сам да замислим како стоји на сред још празне дневне собе и спокојним гласом, као сваки кућевласник, усмерава носаче. Све је одавно било планирано, знало се у коју собу иде кревет, испод којег прозора може да стане писаћи сто, где ће се смирити полице за књиге, само му је пијанино задавао мале бриге, некако се није уклапао у велику празнину носећег зида а штрчао је у углу који им се, још док су разгледали кућу, учинио најприкладнијим. Но, и то се окончало, мушкарац је могао да одахне, жена такође, о онима који су носили и да не говорим. С лакоћом су подизали пијанино, али све досади, поготово тежина туђих ствари. Колико је све то могло да траје? Три сата? Четири? Онда су се сви потрпали у кабину камиона, изненада раздрагани, поново разговорљиви, као и увек када су се, по обављеном послу, спремали да попију хладно пиво. Камион се полако вратио на улицу, скренуо, почео да се спушта, и убрзо се у рам мог прозора вратила иста она слика коју и сада гледам.

Синоћ, ходајући од прозора до прозора, посматрао сам како се у собама нових суседа пале и гасе светла, а онда је, када смо већ дубоко угазили у ноћ, цела кућа утонула у мрак. Био сам разочаран. Очекивао сам, прижељкивао сам да чујем звук пијанина, одломак из неке сонате, можда валцер, рондо, не би ми засметала ни популарна арија из оперете. Једино су се два пута, прикладно пискавим лавезом, огласили пси. Селидба није мала ствар, и имао сам разумевања за умор,

па и за жељу, зашто да не, да се упркос уздрхталим мишићима испроба љубавни занос у новом окружењу. Пред зору, прозор њиховог купатила испунио се млечном светлошћу. Почешао сам колено, престао да дишем. На мутном стаклу појавио се обли обрис нечије главе. Обрис је потом нестао, светло утрнуло, а високо изнад куће, у бледој напуклени праскозорја, затреперила је звезда.

Сада не знам шта да урадим са том звездом, са чиме да је повежем. Не верујем да се помолила на небу само зато да би указала на некога ко одлази да испразни бешику, као што није била над оним ко не може да спава. Можда је, морам то да узмем у обзир, најављивала промену у уобичајеној поштарској путањи, али таква могућност уопште ми се не допада. Исувише је уредна и прецизна, као да је преликана или преписана са страница неког романа, а живот, ма шта он могао да буде, сасвим сигурно није књига. Нема у њему ни реда ни тачности, и све што постоји су мања или већа искорачења, нагла пропадања и суноврати, бескрајна приближавања нечему што стално измиче. Не верујем да поштар то зна, јер да зна, не би скренуо према кући у којој станујем, него би писмо однео ономе коме доиста припада. Није важно што на њему пише моје име, како то могу сасвим лепо да видим одавде: нема тог имена које не припада још некоме, можда још хиљадама људи. Пружам руку, хватам писмо, опипавам га. Некада давно, као дечак, скупљао сам марке. Надносио сам коверат над пару која се подизала из шерпице са кључалом водом, и чекао да се угао марке одигне од беличасте хартије. Онда сам је пажљиво повлачио према себи, све док се не би потпуно одвојила од коверте, потом је испирао испод млаза хладне воде и подизао према извору светла. На полеђини, понекад, показивао се водени жиг. Имао је облик круне, испреплетаних кругова или укрштених слова, али без обзира на разлике у његовим облицима, мој осећај усхита и откривања тајни остајао је исти. И док враћам коверат на сто, знам да тај осећај не може никада да се понови, као што напослетку знам која нит спаја нове суседе, мале псе, стакленог коњаника, звезду на небу и писмо које нећу отворити. Тако је једноставна та спознаја, а тако страхотно одјекује док је шапатом, у празној кући, изговарам наспрам урамљене слике света: Нема, кажем, нема више тајни.